

Hoofdstuk 7 Een toekomstbestendig thuis: vandaag doen wat morgen telt

We merken het allemaal: onze zomers worden warmer, periodes van droogte wisselen af met hevige plensbuien. Kelders en straten staan vaker onder water, oogsten mislukken, het risico op natuurbranden neemt toe en hittestress leidt tot gezondheidsproblemen, vooral bij ouderen. Tegelijkertijd zien we langere hooikoortsseizoenen, meer plagen zoals de eikenprocessierups en Aziatische Hoornaar, en neemt het aantal inheemse soorten als bijen en vlinders af. Hoewel de hoeveelheid fijnstof, stikstof en lawaai de laatste jaren is afgenomen, blijven de effecten op gezondheid, natuur en leefomgeving groot.

***“Vandaag handelen vanuit ons hart,
voor een toekomstbestendig thuis.”***

De PK zet zich daarom in voor een gezonde, veilige en veerkrachtige gemeente, waarin water, bodem, lucht en biodiversiteit de basis vormen voor positieve gezondheid en hoge leefkwaliteit. Wij geloven in een gemeente waar inwoners, boeren en organisaties samenwerken, waarin duurzame landbouw, circulair gebruik van grondstoffen en slimme klimaatadaptatie hand in hand gaan met bescherming van natuur en leefomgeving. Zo maken we de gemeente Bergen toekomstbestendig en zorgen we dat iedereen hier met plezier kan wonen, werken en recreëren.

Waterbeheer en-kwaliteit

Water is de levensader van onze gemeente. Schoon, voldoende en goed beheerd water is essentieel voor een gezonde leefomgeving, veerkrachtige natuur en een productief buitengebied. De PK zet zich in voor veilig drinkwater, een gezonde waterkwaliteit, voldoende waterbeschikbaarheid en bescherming tegen overstromingen. Daarbij werken we samen met inwoners, agrariërs, natuurorganisaties, waterschap en provincie, zodat waterbeleid integraal, duurzaam en toekomstbestendig wordt uitgevoerd.

Drinkwater en waterkwaliteit

Water is leven. De PK vindt het belangrijk dat iedereen altijd schoon en veilig drinkwater heeft, nu en in de toekomst. Daarom beschermen we samen met het waterschap en de provincie onze beken, rivieren en grondwater. Vervuiling door afval en bestrijdingsmiddelen wordt streng gecontroleerd. Installaties zoals Warmte-Koude Opslag (WKO) zijn in beschermde gebieden niet toegestaan, omdat ze het grondwater kunnen vervuilen.

In gebieden waar het water kwetsbaar is, bekijken we welke vormen van landbouw wel veilig zijn, bijvoorbeeld biologische teelt, en zorgen we dat illegale waterputten worden aangepakt. Water dat uit de grond wordt gehaald, wordt geregistreerd en in kwetsbare gebieden nemen we minder water weg. Rond natuurgebieden die snel droog worden, leggen we extra bufferzones aan om water vast te houden. Veel beken in Noord-Limburg zijn nog niet schoon genoeg. Daarom controleren we regelmatig en grijpen we in als dat nodig is. Ook denken we na over hoe we om gaan met de hoeveelheid water: kraanwater is nu goedkoop, maar het blijft een waardevolle bron. De PK wil inwoners helpen om water te besparen en werkt mee aan projecten zoals “Drinkable Rivers” om het Maaswater schoon te houden.

Waterbeschikbaarheid en waterveiligheid

De PK ziet water als de basis voor een gezonde en veerkrachtige leefomgeving. We willen ervoor zorgen dat het water in onze rivieren, beken en grond niet wordt overbelast. Bij droge periodes krijgt water voor voedselgewassen die weinig nodig hebben altijd voorrang boven andere gewassen.

Op plekken waar boeren nu veel extra water nodig hebben om hun gewassen te laten groeien, willen we langzaam overstappen naar gewassen die beter passen bij de bodem en het beschikbare water. Zo helpen we boeren mee om klimaatrobuust te werken zonder schade aan natuur en grondwater.

Ook bij bouwplannen staat water centraal. We bouwen niet op plekken die belangrijk zijn voor waterberging of die gevoelig zijn voor overstromingen. Waar het kan, geven we water de ruimte en houden we het vast, in plaats van het snel af te voeren. Zo beschermen we onze dorpen, natuur en landbouw tegen droogte en overstromingen.

Gezonde omgeving, spuitvrije zones

In de gemeente Bergen wonen en werken we te midden van een rijk landschap van velden, bossen en natuurgebieden. Dit buitengebied verdient zorg en bescherming. Helaas worden bodem, lucht en water nog steeds belast door het gebruik van landbouwgif, vaak verpakt als ‘gewasbeschermingsmiddelen’. De PK zegt daar duidelijk ‘nee’ tegen.

Onze leefomgeving is kwetsbaar: insecten verdwijnen, vogels trekken zich terug en bewoners maken zich zorgen over de lucht die ze inademen en het water dat ze drinken. Als lokale overheid hebben we de plicht én de mogelijkheid om dit anders te organiseren.

Wij kiezen voor een landbouw die samenwerkt met de natuur. Biodiversiteit krijgt ruimte, bewoners kunnen veilig en gezond wonen naast landbouwgrond, en boeren worden geholpen te verduurzamen. Landbouw zonder gif is niet alleen wenselijk, maar ook haalbaar. Daarom stellen we heldere regels voor spuitvrije zones op, met oog voor gezondheid, ecologie en juridische houdbaarheid. Een afstand van 50 meter tot gevoelige objecten is een redelijke vuistregel. Wij volgen de jurisprudentie op de voet.

Ook willen we inzicht krijgen in kansen voor versterking van leefgebieden voor bestuivende insecten in de Maasduinen, geïnspireerd op pilots in Maasgouw en Echt-Susteren met de Natuur- en Milieufederatie Limburg.

Afvalwater en rioolbeheer

Bij PK Bergen vinden we dat vuil water uit het riool niet zomaar in beken en andere wateren mag terechtkomen. Om de waterkwaliteit te beschermen, kunnen we speciale bassins bouwen, overstorten verplaatsen of water omleiden. Dit voorkomt niet alle problemen bij zware regen, maar vermindert de schade aan natuur en water sterk.

Schoon regenwater houden we zoveel mogelijk apart van vuil water. Het kan worden opgevangen voor later gebruik of de bodem in worden geleid, bijvoorbeeld via wadi's. Hierbij streven we naar slimme combinaties: wadi's kunnen samen met speelveldjes of ontmoetingsplekken in de buurt een win-win creëren, zonder dat groene of recreatieve ruimte verloren gaat.

Daarom zet PK Bergen (L.) zich in voor:

- Samen met het waterschap en de provincie beken, rivieren en grondwater beschermen, inclusief strenge controle op vervuiling en het verbod op Warmte-Koude Opslag (WKO) in beschermde gebieden.
- Aanpakken van illegale waterputten, registreren van grondwateronttrekking en verminderen van watergebruik in kwetsbare gebieden, met extra bufferzones rond natuur die snel droogt.

- Langzaam overstappen van waterintensieve gewassen naar gewassen die passen bij de bodem en het beschikbare water, zodat boeren klimaatrobust kunnen werken zonder schade aan natuur en grondwater.
- Helder vastgestelde spuitvrije zones van ongeveer 50 meter rond gevoelige plekken, om gezondheid en natuur te beschermen.
- Ondersteuning van boeren bij het overstappen naar landbouw, vrij van giftige gewasbeschermingsmiddelen.
- Versterken van leefgebieden voor bestuivende insecten in de Maasduinen, geïnspireerd door succesvolle pilots in andere gemeenten.
- Voorkomen dat vuil rioolwater direct in beken of andere wateren komt door het aanleggen van bassins, verplaatsen van overstorten, omleiden van water en het gescheiden houden van schoon regenwater, bijvoorbeeld via multifunctionele wadi's.

Bij de PK zetten we ons in voor schoon, veilig en voldoende water. Door slimme maatregelen, samenwerking en duurzaam beleid beschermen we onze natuur, onze landbouw en ons drinkwater, zodat onze gemeente ook voor toekomstige generaties een gezonde en veerkrachtige leefomgeving blijft.

Bodem, lucht, afval, geluid en geur

Onze leefomgeving wordt direct beïnvloed door bodem- en luchtkwaliteit, afvalbeheer, geluid en geur. De PK ziet het als haar taak om deze elementen te beschermen en te verbeteren, zodat inwoners veilig, gezond en prettig kunnen wonen.

Afval

PK Bergen zet zich in voor een zuinig gebruik van grondstoffen. Voor een gemeente waarin afval geen eindstation is, maar een nieuwe grondstof. Alles wat we gebruiken, moet zo veel mogelijk hergebruikt of gerecycled worden, ook door bedrijven.

De voorlichting over afvalscheiding kan beter. Er is nog veel onduidelijkheid over wat wel en niet in de afvalstromen mag, bijvoorbeeld etensresten in glas of plastic. Duidelijke, lokale communicatie helpt inwoners om beter te scheiden en verspilling te voorkomen.

Daarnaast willen we als gemeente het goede voorbeeld geven. Bij inkoop hanteren we circulariteitscriteria. Of het nu gaat om computers, materialen of (sport)accommodaties. Zo stimuleren we circulaire ondernemers en verkleinen we onze ecologische voetafdruk. Ook bij beheer en onderhoud, bijvoorbeeld in het rioolbeheer, grijpen we kansen om circulair te werken en grondstoffen terug te winnen.

Bodemverontreiniging

Een gezonde bodem is de basis van een gezond ecosysteem, veilig voedsel en schoon water. Daarom wil de PK bodemverontreiniging actief tegengaan door vervuilde gronden tijdig op te sporen, te saneren en duurzaam te beheren. We willen duidelijkheid over de kwaliteit van onze bodem en het grondwater. Wat is het PFAS-gehalte in onze gemeente Bergen? Zijn onze volkstuinen onderzocht? En hoe wordt omgegaan met het gebruik van staalslakken, bijvoorbeeld eerder bij de aanleg van de rotonde in Well? Transparantie en zorgvuldigheid zijn hierbij essentieel.

Dat Maaspark Well te boek staat als locatie waar baggerspecie of grond met PFAS gestort zou kunnen worden is voor de PK een onbegaanbaar pad. Wij wijzen dat resoluut af. Onze natuur, bodem en volksgezondheid staan niet ter discussie. Daarnaast geldt voor ons: de bodem is sturend voor wat er geteeld wordt. Alleen teelten die passen bij de natuurlijke draagkracht van de grond zijn op lange termijn houdbaar en verantwoord.

Luchtkwaliteit

Onze lucht wordt steeds schoner, maar is nog niet gezond genoeg. Open haarden, houtkachels, vuurkorven en barbecues stoten jaarlijks ongeveer 5,7 miljoen kilo fijnstof uit, meer dan verkeer en industrie samen. Er zijn inmiddels goede monitoringinstrumenten. De PK pleit niet voor een totaalverbod op houtstook, maar roept inwoners wel op rekening met elkaar te houden: “als het windstil is, stook dan niet.”

Daarnaast wil de PK dat de gemeente Bergen het Schone Lucht Akkoord ondertekent, net zoals een derde van alle gemeenten al doet. Dit akkoord heeft als doel de luchtkwaliteit permanent te verbeteren en een gezondheidswinst van minimaal 50% in 2030 ten opzichte van 2016 te behalen.

Geluid en geur

Rust en stilte zijn een belangrijk onderdeel van de leefkwaliteit in onze dorpen en natuurgebieden. De PK wil dat inwoners kunnen genieten van een gezonde, rustige leefomgeving, waar geluidsoverlast en stankoverlast zoveel mogelijk worden voorkomen. We volgen de ontwikkelingen rond Defensieactiviteiten en vliegveld Weeze nauwlettend. Deze kunnen een grote invloed hebben op onze kwetsbare natuur, stiltegebieden en het welzijn van omwonenden. De gemeente moet actief meten, rapporteren en optreden als geluidsniveaus de afgesproken grenzen overschrijden.

Ook geurhinder door agrarische of industriële activiteiten blijft een punt van aandacht. We zetten in op heldere normen en strengere handhaving om overlast te beperken en gezondheid te beschermen. Daarbij hoort ook ruimte voor innovatieve, emissiearme technieken en samenwerking met ondernemers die duurzaam willen werken.

Daarom zet PK Bergen (L.) zich in voor:

- Minder afval en zuinig gebruik van grondstoffen en betere, lokale voorlichting over afvalscheiding.
- Circulair inkopen bij gemeentelijke projecten en diensten en toepassing van circulaire principes in beheer.
- Actieve opsporing en sanering van vervuilde bodems en onderzoek naar PFAS en andere vervuilingen in water en bodem waarbij in het Maaspark Well geen mogelijke stortingslocatie van PFAS-houdende grond is.
- Bodemkwaliteit als bepalende factor voor landbouw en teelt.
- Actieve inzet om de luchtkwaliteit duurzaam te verbeteren en gezondheidswinst te realiseren voor alle inwoners door voorlichting over houtstook en fijnstof en ondertekening van het Schone Lucht Akkoord.
- Een gezonde en stille leefomgeving als uitgangspunt voor beleid en vergunningverlening, actieve monitoring van geluidsoverlast en bescherming van stiltegebieden en rust in het buitengebied.
- Strengere handhaving op geurhinder en stimulering van emissiearme technieken.

Van schone lucht en een gezonde bodem tot een rustige omgeving en goede afvalinzameling: alles draagt bij aan leefbaarheid, natuurbehoud en positieve gezondheid.

Duurzaamheid en klimaat

Klimaatverandering raakt ons allemaal, van hittestress en wateroverlast tot energiegebruik en afnemende biodiversiteit. PK Bergen zet zich in voor een klimaatbestendige en duurzame gemeente, waar energiebesparing, hernieuwbare energie, klimaatadaptatie en vergroening elkaar versterken. Met inwoners, bedrijven en organisaties werken we aan een toekomstbestendig Bergen waarin leefbaarheid, natuur en veerkracht centraal staan.

VerduurSAMEN2030: Energie voor een duurzame toekomst

De PK steunt de ambitie van VerduurSAMEN2030: een energieonafhankelijke gemeente in 2030. Energiebesparing verloopt al goed en biedt volop kansen voor inwoners, bedrijven en de gemeente. Tegelijkertijd blijven we kritisch op grootschalige energieopwekking. Nieuwe potentiële gebieden voor zon en wind, zoals in het Ontwerpend Onderzoek van Noord-Limburg buiten WellsMeer, worden door de PK niet opengesteld. Zo beschermen we natuur, landschap en de leefbaarheid van dorpen en buitengebied.

Slimme opslag van warmte en koude

De gemeenteraad moet duidelijke afspraken maken over systemen die warmte en koude in de bodem opslaan, de zogenaamde WKO's. Ook onderzoeken we waar het veilig is om warmte uit de diepe bodem te halen. Dit kan alleen op plekken waar de ondergrond geschikt is en waar boren geen risico vormt voor bodem of drinkwater.

Vorbereid op extra stroomverbruik

Door meer stroomgebruik, teruglevering van zonnepanelen en verzwaring van het landelijke net zullen er in de toekomst extra elektriciteitshuisjes nodig zijn. Omdat deze huisjes in wijken en straten komen, is het belangrijk dat de locatie altijd in overleg met inwoners wordt bepaald.

Klimaatrobuust wonen en bouwen

Bij nieuwe woningen kiest de PK voor klimaatrobuust bouwen: aardgasvrij, energiezuinig en goed geïsoleerd. Voor bestaande woningen sluiten we aan bij de doelen en acties van VerduurSAMEN2030.

Veilig laden van elektrische auto's

De afbouw van de salderingsregeling vraagt om duidelijk beleid voor laadpalen en thuisladen. De PK wil praktische en veilige oplossingen, zoals kabelgoten of kabelmatten, zodat opladen veilig gebeurt zonder struikelgevaar of rommelige situaties, tijdelijk of permanent.

Klimaatadaptatie: samen sterk tegen verandering

De PK vindt dat de aanpak van klimaatverandering verder moet gaan dan alleen energiebesparing. Klimaatadaptatie betekent dat we ons aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering, zodat onze gemeente en omgeving goed blijven functioneren. We zetten in op maatregelen die dorpen, landbouw en natuur weerbaarder maken tegen hitte, hevige regenval en overstromingen. Zo zorgen we dat mensen veilig en gezond kunnen wonen, landbouw kan blijven bestaan en natuurgebieden, zoals de Maasduinen, beschermd blijven. Klimaatadaptatie gaat hand in hand met een groene, leefbare en veerkrachtige gemeente, waarin mens en natuur samen sterk staan.

Groen als bescherming tegen hitte en wateroverlast

Het bestaande project VerduurSAMEN2030 kan ook worden ingezet voor klimaatadaptatie. Denk aan het versterken van de groene leefomgeving, het tegengaan van hittestress en het ondersteunen van inwoners bij slimme, klimaatvriendelijke keuzes. Inwoners kunnen bijvoorbeeld bijdragen door groendaken aan te leggen, regenwater op te vangen en stenen tegels te vervangen door groen. Dit beperkt niet alleen schade en kosten door extreme weersomstandigheden, maar maakt onze woonomgeving ook prettiger en gezonder.

Natuur beschermen en biodiversiteit behouden

Klimaatverandering heeft invloed op planten en dieren in onze gemeente. Droogte en hitte maken sommige gebieden minder geschikt voor bepaalde soorten. Tegelijkertijd kunnen nieuwe soorten zich vestigen, zoals de Aziatische hoornaar, waardoor het evenwicht in de natuur verandert. Daarom is het belangrijk om natuurgebieden te beschermen en plekken te creëren waar planten en dieren beter kunnen overleven in een warmer en droger klimaat.

Veiligheid en weerbaarheid van inwoners

Daarnaast vindt de PK het belangrijk dat de gemeente een hitteplan opstelt en uitvoert. Zo worden kwetsbare bewoners beter beschermd en blijven openbare ruimtes leefbaar tijdens hittegolven. Door deze maatregelen werken we aan een gemeente die klaar is voor de toekomst, veilig, gezond en veerkrachtig.

Daarom zet PK Bergen (L.) zich in voor:

- Energiebesparing en werken naar een energieonafhankelijk Bergen in 2030, met klimaatrobuust bouwen bij nieuwbouw en verduurzaming van bestaande woningen.
- Vasthouden aan het bestaande beleid: geen nieuwe zonne- of windparken buiten het WellsMeer. Duidelijk beleid en inventarisatie voor warmte- en koudeopslag (WKO's) en geothermie, afgestemd op lokale omstandigheden en veiligheid voor bodem en drinkwater.
- Inwoners betrekken bij de plaatsing van elektriciteitshuisjes en infrastructuur, en zorgen voor veilig en praktisch opladen van elektrische auto's bij woningen en op de openbare weg.
- Gebruik van VerduurSAMEN2030 om klimaatadaptatie te stimuleren: hittestress verminderen, vergroening bevorderen, groendaken en zonnepanelen stimuleren, regenwater afkoppelen en tegels vervangen door groen.
- Opstellen en uitvoeren van een gemeentelijk hitteplan, en voorlichting, subsidiëring en ondersteuning bieden voor inwoners bij klimaatadaptieve maatregelen.

De PK streeft naar een gemeente die energieonafhankelijk, klimaatbestendig en prettig leefbaar is voor iedereen. Door slimme keuzes en duurzame oplossingen te combineren, beschermen we onze natuur, verbeteren we de gezondheid van inwoners en houden we Bergen groen, sterk en aantrekkelijk. Zo bouwen we samen aan een omgeving waar mens en natuur in balans zijn.

Een schone, zorgzame en samenredzame leefomgeving

De PK staat voor een gemeente waarin inwoners samen werken aan een schone, veilige en prettig leefbare omgeving. Goede voorzieningen in de openbare ruimte maken het makkelijker om verantwoordelijkheid te nemen voor de buurt, en versterken zo zowel zelfredzaamheid als betrokkenheid.

Meer afvalbakken in de buitenruimte

Om inwoners te helpen de leefomgeving schoon te houden, willen we meer afvalbakken op logische en drukbezochte plekken plaatsen, zoals wandelroutes, speelplaatsen en recreatiegebieden. Dit verlaagt de drempel om afval netjes weg te gooien en helpt zwerfafval te voorkomen.

Bladkorven in wijken met veel loofbomen

In wijken waar veel loofbomen op gemeentegrond staan, pleiten we voor bladkorven tijdens het najaar. Zo kunnen bewoners samen bladeren verzamelen zonder lange afstanden te hoeven lopen. Het voorkomt vervuiling, verstoppingen en gladheid, en nodigt bewoners uit om gezamenlijk hun straat op orde te houden.

Positief hondenbeleid: voor baas én buurt

Een schoon en leefbaar Bergen vraagt ook om een aanpak van hondenpoepoverlast. Hoewel in 2019 ons initiatiefvoorstel voor een Positief Hondenbeleid in aangepaste vorm is aangenomen, blijft verbetering nodig.

Daarom zetten we in op strategisch geplaatste afvalbakken en zakjesdispensers in dorpen en het buitengebied. Ook gerichte communicatie helpt bij bewustwording, terwijl handhaving wordt ingezet op plekken waar overlast hardnekkig is. In samenwerking met dorpsraden en hondenbezitters zoeken we naar werkbare, lokale oplossingen.

Samen maken we het verschil

Of het nu gaat om afval, bladeren of hondenpoep: met de juiste voorzieningen kunnen inwoners gemakkelijker bijdragen aan een nette en leefbare omgeving. De PK kiest voor praktische maatregelen die zelf- en samenredzaamheid versterken, en zo zorgen we samen voor een gemeente waarin iedereen prettig kan wonen, spelen en bewegen.

Daarom zet PK Bergen (L.) zich in voor:

- Strategische plaatsing van bladkorven, afvalbakken en zakjesdispensers.
- Communicatie en bewustwording bij hondenbezitters.
- Gerichte handhaving bij hardnekkige overlast.
- Samenwerking met dorpsraden en bewoners voor lokale oplossingen.

Slotwoord – Onze gemeente, onze toekomst

Bij de PK geloven we dat een gezonde, veilige en veerkrachtige gemeente geen toeval is, maar het resultaat van bewust beleid en samenwerking. Door te zorgen voor schoon water, schone lucht, een gezonde bodem en een rijke biodiversiteit, leggen we de basis voor een leefomgeving waarin iedereen kan floreren. Samen doen we wat nodig is, met hart voor elkaar, zodat Bergen niet alleen vandaag, maar ook voor toekomstige generaties een plek blijft om trots op te zijn.